

bylo — rovny dětem do 7. roku, kdežto ohledně nového typu opatrovanců — obmezeně svéprávných osob — bylo potřebí ustanovení zvláštního, kterým byly vytčeny hranice jich obmezené způsobilosti k právním činům. Tak došlo k ustanovení § 4 cís. nař. a ku citaci § 569 obč. zák. v něm. Kdyby byl zákonodárce zamýšlel zrušiti ustanovení § 567 obč. zák., ohledně opatrovanců plně nesvéprávných, nebyl by zajisté opomenul také v § 3 citovati § 569 obč. zák., aby takto vyjádřil svou vůli, že odpírá opatrovancům takovým i ve světlých okamžicích způsobilost k pořizování. Vyřknuv pouze, že jsou ohledně způsobilosti k právním činům na roveň postaveni dětem do 7. roku, dal tím pouze na jevo, že chce dosavadní právní stav zachovati, neboť do té doby nebylo, jak již výše uvedeno, pochybnosti o tom, že § 567 obč. zák. pro ně platil a že tedy nebyli obmezeni v pořizování, bylo-li jen lze dokázati, že se tak stalo za podmínek tamtéž a v § 565 obč. zák. uvedených. Neprávem dovozuje dovolatel oprávněnost svého názoru z § 4 cit. cís. nařízení, tvrdě, že je právníckou nemožností, osobám jen obmezeně svéprávným dovoliti, aby poslední pořizení činiti mohly jen ústně u soudu, kdežto osoby plně nesvéprávné by mohly soukromě buď písemně neb ústně poslední pořizení činiti. Nejde tu o otázku možnosti posledního pořizení, nýbrž o možnost platné poslední vůle. Závisí-li platnost posledního pořizení, které podle zákona má pro sebe domněnku neplatnosti — což u osob plně nesvéprávných samo sebou se rozumí — na podmínkách v § 567 obč. zák. uvedených, tedy způsob takového posledního pořizování není oproti ústnímu poslednímu pořizení před soudem žádným minus, jak dovolatel za to má, neboť poslední pořizení osob obmezeně svéprávných, učiněné před soudem, stane se jako platné beze všeho dalšího základem projednání pozůstalosti, kdežto na ono poslední pořizení lze při projednání pozůstalosti vzíti zřetel jen tehda, byl-li napřed proveden důkaz ve smyslu § 567 obč. zák. Ze všeho toho plyne, že právní názor, v dovolání hájený, není správným a bylo proto s poukazem k případnému odůvodnění rozsudku odvolacího soudu dovolání zamítnouti jako neodůvodněné.

Čís. 1222.

Závazek, pěstovati cukrovku a dodávati ji určitému cukrovaru, jest jakožto reální břemeno předmětem zápisu do pozemkových knih. Vládním nařízením ze dne 21. března 1919, čís. 160 sb. z. a n., pokud se týče ze dne 18. března 1920, čís. 168 sb. z. a n. zrušena jen dodávková povinnost ohledně sklizně roku 1919 (1920), závazek sám a povinnost pěstovati cukrovku zůstaly však nedotčeny.

(Rozh. ze dne 4. října 1921, Rv II 222/21.)

Dle smlouvy ze dne 14. listopadu 1917 vázl na nemovitostech žalobců ve prospěch žalované cukrovarské společnosti závazek knihovního držitele oněch nemovitostí, oseti cukrovku každoročně 33 proc. pozemků náležejících k nemovitostem těm, zasetau cukrovku řádně pěstiti a veškeru, na těchto pozemcích vypěstovanou cukrovku pak dodati žalovanému cukrovaru a to po dobu od 1. ledna 1918 do 31. prosince 1937. Majitelé zavázaných nemovitostí domáhali se na cukrovarnické společnosti žalobou, by žalovaná byla uznána povinnou podepsati prohlášení, na základě něhož

bylo by lze vložiti výmaz zmíněné závady, opírajíce žalobní nárok o § 3 nařízení vlády ze dne 21. března 1919, jímž prý se smlouva o dodání řepy stala neplatnou. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl a uvedl po právní stránce v důvodech: Jak ze smlouvy samé jest patrno, jest hlavním obsahem reálního břemene dodání cukrovky žalovanému cukrovaru. Povinnost osetí a pěstění cukrovky zaručuje toliko cukrovaru množství cukrovky, totiž to množství, které se urodí toho kterého roku na třetině půdy realit. Soudní dvůr jest toho přesvědčen, že tato smlouva o dodávání řepy stala se neplatnou následkem ustanovení § 3 (3) nařízení vlády ze dne 21. března 1919, čís. 160 sb. z. a n., poněvadž citované nařízení tak výslovně zní. Neboť dle ustanovení toho toliko smlouvy o dodávání cukrovky, uzavřené před 1. zářím 1915, zůstávají v platnosti co do ujednání dodávky, kdežto sporné reální břemeno vyplývá ze smlouvy ze dne 14. listopadu 1917. Lichou je námitka žalované strany, že tato smlouva o dodávání cukrovky, vstoupivši na místo pachtovní smlouvy ze dne 7. dubna 1914 a byvší vložena v knihovním pořadí této pachtovní smlouvy, ji vlastně nahraňuje a je s ní totožnou čili že na ni jest tak hleděti, jakoby byla uzavřena již dne 7. dubna 1914, tedy před 1. zářím 1915. Lichou jest tato námitka proto, že pachtovní smlouva obsahovala ustanovení nikoliv o dodávání cukrovky, nýbrž ustanovení o pachtu statku, kdežto § 3 (3) cit. nař. ponechává v platnosti toliko smlouvy o dodávání cukrovky, pokud byly jako takové uzavřeny před 1. zářím 1915. Jest pravda, že se žalovaná svého času vzdala práva pachtovního za smlouvu o dodávání řepy, avšak v tom nelze spatřovati poškození strany žalované, neboť dodávání cukrovky zaručeno bylo smlouvou ze dne 14. listopadu 1917 žalované bez jejího hospodaření a bez jejího nebezpečí. Rovněž nelze v tom viděti výhodu pro žalobce a jejich předchůdce nebo nástupce, leda snad potud, že by dostávali o 10 h za 1 q cukrovky více než drobní smluvníci; avšak tato výhoda pomine neplatností smlouvy. Že by však výhoda žalobců spočívala v tom, že nemovitosti koupili za nižší kupní cenu, poněvadž tato byla nižší následkem vážnoucího sporného břemene, takže by o tento rozdíl byli žalobci neprávem obohaceni, žalovaná strana sice tvrdí, ale nesnaží se to dokázati; žalobci pak to vůbec popřeli. Proto není pravda, že při neplatnosti smlouvy oživila by ona prvotní smlouva pachtovní, a že by i vlastnictví žalobců bylo zrušeno; neboť není důvodu, proč by se tak státi mělo. Konečně není správným mínění strany žalované, dle níž cit. vládní nařízení vztahuje se toliko na řepní sklizeň roku 1919 a 1920 a týká se prodeje, které byly ujednány po vydání cit. nařízení; mínění to v nařízení nemá opory. Poněvadž tedy smlouvu ze dne 14. listopadu 1919 jakožto smlouvu o dodávání řepy jest považovati podle § 3 (3) nařízení za neplatnou, vázlo by reálné břemeno ze smlouvy té na žalobcových nemovitostech neprávem. Aby pak k vůli zásadě důvěry v pozemkovou knihu reální břemeno mohlo býti z pozemkové knihy vymazáno, k tomu jest zapotřebí, aby žalovaná strana podepsala žalobcům listinu, na jejímž základě by se mohl státi vklad výmazu řečeného reálního břemene. **O d v o l a c í s o u d** žalobu zamítl. **D ů v o d y:** První soud má mylně za to, že smlouva ze dne 14. listopadu 1917 byla nařízením ze dne 21. března 1919, čís. 160 sb. z. a n. v celém obsahu a na dobro zrušena. Na dobro nebyla smlouva oním nařízením zrušena proto, že nařízení je rázu přechodného a jeho usta-

novení jsou jen dočasná. Nařízení zakládá se totiž nepochybně — stejné nařízení ze dne 26. března 1920, čís. 168 sb. z. a n., zákon ten výslovně již cituje — na zákoně ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. zák. Podle nadpisu tohoto zákona a dle jeho § 1 byla zákonem tím vláda zmocněna, by následkem poměrů, vyvolaných válkou, za jejich trvání učinila opatření, nutná k podpoře a obnově hospodářského života. Dle toho neměla opatření vlády na základě tohoto zákona býti trvalá. Proto je také nařízení ze dne 21. března 1919, čís. 160 sb. z. a n., jen opatřením přechodným; skutečně také vydáno bylo toliko na jeden rok, a upravuje výslovně jen jednu sklizeň cukrovky. Ustanovuje-li tudíž § 3 čís. 4 nařízení, že ustanovení smluv (cukrovarských, svazových, agencních, speciálních a pod.), kterými byli pěstitelé přímo nebo nepřímo nuceni dodávati řepu výhradně jen do určitého cukrovaru, se ruší, nebylo tím ustanoveno nic více než, že se dotýčná ustanovení smluv ruší pro dobu platnosti nařízení, tedy pro sklizeň z roku 1919. Zrušení smlouvu řepní navždy, tedy i pro dobu po obnově hospodářského života, to vysloviti nařízení jako nařízení dočasné a jen jednu sklizeň řepní upravující a též vzhledem ke shora cit. zákonu ze 24. července 1917, čís. 307 ř. zák. nemohlo. Dle toho byla smlouva ze dne 14. listopadu 1917 citovaným nařízením zrušena jen ohledně dodávání cukrovky pro sklizeň roku 1919 a nikoliv trvale, a proto, ježto smlouva uzavřena je až do roku 1937, nezanikla následkem (noho ustanovení citovaného nařízení a nezaniklo ovšem ani reální břemeno, smlouvou tou také na dobu až do roku 1937 založené. Mimo to, i kdyby zmíněné nařízení zrušovalo d o d á v k o v o u povinnost řepní ze smluv, po prvním září 1915 uzavřených, na vždy, trvale, nebyla by zmíněná smlouva zrušena v celém obsahu úplně. Smlouvou tou jsou totiž držitelé nemovitostí, ve smlouvě uvedených, zavázáni nejen k dodávání řepy žalované, nýbrž také k sázení a pěstění řepy pro žalovanou. Oním nařízením zrušena byla jen dodávková povinnost, nebyla však zrušena jiná ustanovení smluv těch a proto nedotčen zůstal závazek smlouvy ze 14. listopadu 1917, sázeti a pěstiti řepu. Sporné reální břemeno trvá dle toho aspoň potud, pokud má za předmět sázení a pěstování řepy. Tento nezrušený závazek žalobcův má zajisté pokud se týče může míti pro žalovanou a to pro její příděl řepy svůj nemalý význam. Z těchto důvodů nárok žalobců na úplný výmaz sporného reálního břemene zajisté oprávněn není. Zbývá ještě rozhodnouti otázku, zda jest zde druhý důvod žalobní, zda totiž je knihovní vklad sporného břemene vůbec přípustným a protizákonným. V tom směru jest poukázati na to, že vklad ten jest právoplatným, že reální břemena jsou dle zákona přípustna a předmětem zápisu do pozemkových knih (§ 9 a 12 knih. zák. a § 481 obč. zák.) a konečně poukázati jest k tomu, že žalobci na břemeno to přistoupili a je tím za platné a účinné uznali. Neprávem tedy označují nyní žalobci břemeno to za protizákonné a nepřipustné.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

Důvody:

Co se týče právního posouzení, jest posouzení odvolacího soudu na-prosto správné i odkazuje se naň a přičiňují se jen odpovědi na jednotlivé body dovolání. Zamítati žalobu toliko pro tentokrát nebylo příčiny,

když důvodu, z něhož se žalobce výmazu domáhá, zde vůbec není. Až uplyne doba, pro kterou sporné právo jest zřízeno, budou moci ovšem žalobci z tohoto důvodu, t. j. pomnutí práva projitím času (§ 1449 obč. zák.) výmazu se domáhati, ale to je jiný důvod zániku, než který nyní uplatňují, pročez jim nynější zamítnutí vaditi nebude. Že vládní nařízení ze dne 21. března 1919, čís. 160 sb. z. a n. platilo jen pro jeden rok, o tom nemůže býti pochybnosti již vzhledem k jeho nápisu, plyne to však také z toho, že bylo vydáno po roce nařízení nové ze dne 28. března 1920, čís. 168 sb. z. a n., jež obdobné ustanovení obsahuje a opět dle nápisu jen na rok platí. Platnost jen pro ten který rok má tudíž i ustanovení § 3 čís. 4, že se dotyčná ustanovení smluv ruší, jež rovněž obsaženo v obou nařízeních. Kdyby mělo platnost povšechnou, na určitou dobu neomezenou, nebylo by je přece třeba opakovati. Také z toho pro žalobce nic neplyne, že v druhém nařízení praví se v § 3 čís. 4, odstavec první, že příslušná ustanovení smluv se »ruší«, kdežto v odstavci čtvrtém dává se komisi právo, ta která ustanovení prohlásiti za bezúčinná. Různost výrazu příčinu svou má jen v tom, že tam zbavena příslušná ustanovení platnosti přímo předpisem (*ipsa lege*), zde pak se to státi může teprv výrokem úřadu (komise). Výklady dovolání, že sporný závazek není ani právem zástavním ani služebností, jsou jistě správné, ale nebylo jich třeba, když to nikdo nepopírá. Je to bezesporně reální břemeno a tu je dovolání na omylu, míní-li, že knihovní zákon vkladu jich nezná. Již odvolací soud odkázal správně na § 9 a 12 knih. zák. Tento zná j. pod jménem reálních břemen, onen zahrnuje je ve výrazu věcná břemena. Že by se tím myslel pouze rub práv služebnostních, t. j. závazek odpovídající věcnému oprávnění pána služebnosti, jak odvolání vykládá, nelze naprosto připustiti, tu dovolání zavírá oči před všeobecným a ustáleným souhlasem praxe i nauky, jež nikdy o tom nepochybovaly, že jsou tu míněna břemena germánského práva, záležející v jistém opětujícím plnění, kdežto služebností v činění pozůstávati nemohou. Je-li sporné břemeno reálním břemenem, spočívajícím na soukromoprávním titulu (smlouvě) a omezeným na určitou dobu, pak to nemá s právní nemožností zřizovati t. zv. propinační práva, která měla původ a důvod svůj v poměrech poddanských a příslušnosti statkové, ničeho co činiti, a neprávem se tedy dovolání na zákaz zřizování propinačních práv odvolává.

Čís. 1223.

Mimosoudní výpověď, obsahující pouze údaje §u 562 odstavec první a druhý, jest řádnou výpovědí (§§ 1116, 1120 obč. zák., § 560 c. ř. s.). Exekucním titulem stane se k žalobě podle §§ 567, 572 a 573 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 4. října 1921, Rv II 308/21.)

Prodané nemovitosti byly v pachtu až do 31. října 1921. Nabyvatel jich dal pachtýři výpověď z pachtu pozemku čís. kat. 997 a 1040 v H., a poněvadž ji pachtýř nepřijal, obnovil výpověď po knihovním připsání uvedených nemovitostí dne 24. srpna 1920 a to se lhůtou výpovědní 6 měsíců. Pachtýř nepřijal ani této výpovědi. Žalobce o vyklizení spachtovaných pozemků procesní soud první stolice vyhověl, odvo-